

Redaktørens forord

Hermed et dobbeltnummer af *Dansk Sociologi* som afslutning på udgivelsesåret 2006. Nummeret indeholder tre sociologiske bud på aktuelle emner på den samfundsmæssige dagsorden og tre indlæg, der på hver deres måde giver stof til eftertanke om, hvordan sociologien kan bidrage med forklaringer og forståelse af samfundsfænomener.

I den første artikel "Kultur og konkurrence: Om mangfoldighed og innovation i sociologisk perspektiv" foretager forfatterne *Toke Bjerregaard* og *Jacob Lauring* en kritisk analyse af den fremherskende forestilling om, at kulturel forskellighed i organisationer er en nødvendighed på et marked med stigende globalisering, samt at denne forskellighed fører til øget innovation. Det er en forestilling, som findes i meget ledelseslitteratur, fremhæves i værdigrundlaget hos mange virksomheder, og som også kan genfindes i visioner fra brancheorganisationer. Forestillingen er, at grupper, som er sammensat af personer med forskellig kulturel baggrund, forskellig viden og kompetencer, vil være mere kreative og innovative, fordi der i sammenstødet mellem forskellighederne opstår ny indsigt og nye perspektiver, som skaber innovation. Forfatterne imødegår dette tankesæt og anfører, at sammenhængen mellem kulturel mangfoldighed og innovation ikke er så entydig. Kategoriseringer er ifølge dem et grundvilkår i alle sociale grupper, og det har også indflydelse på, hvordan grupper fungerer på arbejdspladser. Forfatterne har foretaget en kvalitativ undersøgelse på 14 danske virksomheder, der er kendetegnet ved at have en stor andel af udenlandsk arbejdskraft. Der er vel at mærke tale om højtuddannede og meget mobile medarbejdere, der er en del af det stigende internationale flow af ind- og udstationeringer, og som har deres egne professionelle strategier til social mobilitet. Gennem interviews med ledere og medarbejdere sætter forfatterne i høj grad spørgsmålstegn ved udvekslingen af viden og kompetencer på tværs af kulturer og sprogbarrierer og markerer dermed grænserne for innovation ad denne vej.

I den anden artikel, "Højest løn til de unge dimittender – især blandt mænd" tager *Trond Beldo Klausen* fat i et andet emne, som står højt på den samfundsmæssige dagsorden – nemlig problematikken om de studerendes sene dimittendalder og deraf følgende sene indtræden i arbejdsstyrken. Synspunktet er almindeligvis her, at hvis de unge kunne færdiggøre deres uddannelser hurtigere, ville de så meget desto tidligere kunne træde ind på arbejdsmarkedet og bi-

drage til finansieringen af velfærdssamfundet. Der er ingen tvivl om, at Danmark er et af de lande i verden, der har den højeste dimittendalder som tilmed er stigende. Tallene viser imidlertid også, at de unge rent faktisk kommer hurtigere igennem uddannelsen end tidligere. Den sene dimittendalder skyldes derfor, at de unge udskyder studiestarten. Dette kunne antages at være en fordel, fordi de studerende derved opnår at være mere modne, og i lighed med teserne i den foregående artikel om en globaliseret økonomi, fremhæver forfatteren, at det kunne antages at være en fordel, at de studerende havde erhvervet sig en bredere horisont og kulturel kompetence før påbegyndelse af studierne. Det burde ifølge forfatteren i så fald afspejles i lønniveauet for de forskellige typer af kandidater. På denne baggrund gennemføres en analyse af lønniveauet på basis af et datamateriale bestående af alle kandidater fra de lange videregående uddannelser, født i perioden 1954-71, og hvor måletidspunktet er 2001. Analysen tyder på, at det, forfatteren kalder opsparing af humankapital gennem andre erfaringer end studiekompetencer, har en meget begrænset værdi på arbejdsmarkedet. De erfaringer, som erhverves i arbejdssituationen, synes mere afgørende for lønudviklingen. På den måde understøtter lønudviklingen Velfærdskommissionens og Globaliseringsrådets ønsker om en lavere dimittendalder blandt danske unge. Spørgsmålet er så, om dette kan få de unge til at følge de politiske ønsker om at færdiggøre uddannelsen hurtigere.

Det tredje bidrag omhandler doping. *Inge Kryger Pedersen* og *Lars Benjaminsen* analyserer i artiklen "Er dopingerfaringer forbeholdt lavt uddannede? - Doping som en social praktik" sociale forskelle i anvendelsen af doping. Doping er ikke kun forbeholdt professionelle sportsfolk, som vi hører om i medierne. Det er også noget, amatører gør brug af for at øge deres præstationer eller som middel til at forme kroppen. På baggrund af forskellige undersøgelser analyserer forfatterne brugen af doping inden for forskellige motions- og idrætsmiljøer og viser, at der er et meget forskelligt brugsmønster. Inden for forskningsfeltet findes en række forklaringer på doping, som forfatterne opponerer mod, bl.a. at udbredelsen skulle skyldes sportens konkurrencelogik eller den stigende medikalisering i samfundet. Forfatterne tager udgangspunkt i de uddannelsesmæssige forskelle bag brugen af doping, som er fundet i en af de refererede undersøgelser, og anlægger et bourdieusk perspektiv med afsæt i teorien om "praktisk sans" og dermed forholdet til kroppen. Herved bliver det også muligt at forklare de modsætninger mellem holdninger til doping og den faktiske anvendelse heraf, som undersøgelserne dokumenterer. Ved dette teoretiske afsæt kommer forfatterne frem til, at der gør sig forskellige rationaler gældende, hvad angår anvendelse af doping.

Som fjerde artikel bringes vinder-essayet fra Sociologisk Udsyns Essaykonkurrence. Konkurrencens emne var: "Hvordan kan sociologien levere en beskrivelse og kritik af det dårlige i samfundet uden at forfalde til "klynkesociologi?". Essayet er skrevet af *Anders Blok* og har titlen "Sociologiens performativitet – afvikling af det dårlige samfund?". Forfatteren tager fat på de til-

bagevendende diskussioner i sociologien om, hvordan sociologien på den ene side kan stille sig uden for og analysere samfundet og på den anden side bidrage til at forandre de forhold, som udsættes for kritik. Et bud kunne være, at sociologisk teori i stedet for at ses som forklaringer på samfundsmæssige forhold, skal fungere som *tilføjelser* til samfundet, der i større eller mindre grad influerer, former og formaterer samfundet. I dette perspektiv skal sociale kritik være en allestedsnærværende og praktisk aktivitet fremfor for en distanceret intellektuel øvelse. Forfatteren refererer ISA's præsident, Piotr Stompka, for det synspunkt, at sociologien skaber spejle, hvori samfundets aktører genkender sig selv, samt skaber begreber og kort, der hjælper med til at orientere sig i det offentlige rum. Det forudsætter et publikum, en offentlighed. I USA ses i øjeblikket en tendens til at "go native", og Blok analyserer også, hvorledes initiativer fra teoretikere som Giddens, Foucault, Habermas og Latour kan ses som eksempler herpå. Bloks optimistiske pointe er, at der findes en uendelig række offentligheder, hvortil sociologer kan henvende sig med deres erkendelse og deltagelse i praksis og dermed medvirke til forandring af det dårlige i samfundet.

Kronikken i dette nummer er skrevet af *Mads Meier Jæger* og betitlet "Kvantitative metoder i danske sociologi". Jæger advokerer for, at der er sket en så stor udvikling i de kvantitative metoder, at kritikken, som ofte fremføres mod denne metode ikke længere er gældende, men snarere er baseret på uvidenhed og fordomme. Dansk sociologi er på det seneste i flere sammenhænge blevet kritiseret for manglende kompetencer inden for kvantitative metoder. Jæger føjer til, at forudsætningen for, at sociologer kan engagere sig i samfundsdebatten med forskningsmæssige input, er et solidt kendskab til moderne kvalitative metoder. Jæger tager afsæt i de tre gængse fordomme om kvantitative metoder og viser, hvorledes metodeudviklingen inden for de seneste 20-25 år har medført, at man i dag har sofistikerede kvantitative metoder, som bør anvendes i langt højere grad. På denne vis leverer kronikken også et input til de refleksioner om sociologiens bidrag til at forandre det dårlige i samfundet, som diskuteres i Bloks essay.

Vi bringer også en kommentar af *Michael Hviid Jacobsen* betitlet "Fra himmelske højder – om klassikerkulden, intellektuelle ikoner og teoritilbøjeligheden". Hviid Jacobsen finder, at sociologien aktuelt er præget af en "upassende selvoptagethed", "morbid fascination" og "heltedyrkelse" af sine klassikere – på bekostning af genuine empiriske studier af virkeligheden "derude" og dens mange påtrængende problemer. Alt for megen sociologi er – ifølge Hviid Jacobsen – udtryk for en "teorifetichisme" og tilbagevendende til "grand theory", som Wright Mills i sin tid udsatte for sønderlemmende kritik. Alt for megen sociologi er "fortolkninger af fortolkninger" og forsøg på nye udlægninger af klassikerne. Sociologien er i alt for høj grad "introvert i stedet for ekstrovert, navlebeskuende i stedet for nyskabende og visionær". Hviid Jacobsen spørger med Shapiro, om vi ikke for nærværende er vidne til "samfundsvidenskaber-

nes flugt fra virkeligheden“. Er sociologien blevet “teoretisk tautologisk“ eller “internt selvreferentiel“ med en elegant reference til Luhmann – endnu en af sociologiens helte og superstar udsat for fortolkning på fortolkning. Er den aktuelle sociologi at ligne med Det Store Akademi i Lagado, som Gulliver besøgte på en af sine rejser, og hvor man forsøgte sig med alverdens virkelighedsfjerne konstruktioner, tiltag og gøremål – Hviid Jacobsen noterer selv indledningsvis, at der er tale om et provokerende indlæg, som forhåbentlig giver anledning til yderligere debat.

Endelig bringes som vanligt en lang række anmeldelser som inspiration til yderligere læsning.

Susanne Kuehn